

Geriaatrilise seisundi hindamine – sotsiaaltöötajate vaatenurk

Gaida Hiedel

Töötan Tartu LV Sotsiaalabi osakonna eakate ja puuetega isikute hoolekandeteenistuses 2005. aastast.

Igapäevaelus abivajavate eakate geriaatrilise hindamise vajadus kohalike omavalitsuste vaatevinklist ilmneb peamiselt avahoolduses. Teenustele suunamisel, koduhoolduse v päevahoolduse vajaduse määratlemisel, omastehoolduses ehk siis mitteformaalse hooldaja määramisel. Mitteformaalse hooldusega seoses hooldusvajaduse ja hooldaja sobivuse hindamine on meie teenistuse töö mahukaim osa.

Mõista kliendi vajadusi.

Teadaolevalt, hooldusravi ja avahoolduse töökorraldus (vajaduste hindamine, teenuste määramine) ei ole Eesti hooldusmudelil siiani omavahel koordineeritud. Kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötajad hindavad eakate ja puuetega inimeste vajadusi omavalitsuse määruste alusel ja omavalitsuse poolt kinnitatud hindamisinstrumentide abil. Vajadused, mida sotsiaaltöötajad hindavad on järgmised: hooldekodu, koduhooldus, omastehooldus, päevakeskuse teenus (psüühikahäirega ja dementsetele eakatele), ka transporditeenus, ajutine hooldus hooldekodus jms, täiendavad sotsiaaltoetused (need on rahalised toetused), kodu kohandamine ja sageli ka abivahendite vajadus. Siinkohal on vajaduste kindlakstegemisel olulised eelkõige tervise ja funktsionaalse toimetuleku näitajad, mida õendushoolduses kasutatav interRAI hindamise vahend RAI-HO väga hästi hõlmab.

Näha probleeme.

Probleemidena lisaks igapäevaelutoimingutega toimetulematusele võivad ilmned eaka suhted oma hooldaja v lähedastega, ka eaka ärakasutamine ja vägivald. Probleemiks võib kujuneda inimese enda või tema hooldaja ebaadekvaatne hinnang olukorrale. Igal juhul on siiski oluline hooldatava ja hooldajaga läbi rääkida ootused, vajadused ja võimalused ning saavutada abi andmisel kokkulepped.

Näha olemasolevaid ressursse ja võimalusi.

Abivajava eaka ressursid ja võimalused abistamiseks tulenevad nii tema isiksuslikest omadustest, elamiskohast, võrgustikust ja paljudest muudest asjaoludest. Samas seondub toimetulemus igapäevaeluga siin eelkõige tervisega. Seetõttu on just geriaatriameeskonna “geriaatrilise seisundi hindamise kokkuvõte” oluline alusmaterjal edasisel juhtumi korraldamisel.

Hindamisinstrumendi hooldusvajaduse ja sotsiaalteenuste määramiseks on välja töötanud Eesti Geriaatria ja Gerontoloogia Assotsiatsioon (2004-2005).

See on hindamise vahend, mille hindamise meetod on olulisel määral sarnane interRAI hindamisele. EGGA hindamisinstrument on siiski tervisest tulenevates üksikasjades vähem põhjalik. Samas vaatleb see mitmekülgset abivajava kliendi toimetulekut keskkonnas (majanduslikke, sotsiaalseid, psühholoogilisi ja muid probleeme). Hindamisinstrument sisaldab suletud ja avatud küsimusi ning küsimusi, mille puhul sotsiaaltöötaja annab oma hinnangu.

Osa omavalitsusi on EGGA hindamisinstrumenti muutnud. Tartu on teinud põhjalikumaks füüsilise toimetuleku osa tegevuste sooritusvõime seisukohalt. Sageli on aga mindud instrumendi lühendamise teed, tuues siin põhjuseks enamasti sotsiaaltöötaja ajapuuduse.

Hinnatakse, küsitledes nii klienti, kelleks on sageli hooldatav, kui ka hooldajat. Andmeid saadakse ka juba olemasolevatest hinnanguid sisaldavatest dokumentidest nagu haiguslooväljavõtted, epikriisid, rehabilitatsiooniplaanid, puude dokumendid. Vajadusel küsitakse lisateavet perearstidelt, kes ka omakorda pöörduvad sotsiaaltöötaja poole seoses oma patsientide toimetulekuraskustega.

Mida võimaldaks geriaatrilise ja hooldusvajaduse hindamise integratsioon?

Antud juhul oleks see ratsionaalsem ressursikasutus ja avaram vaatenurk, mis võimaldaks kõigil abistajatel/töötajatel paremini multiprobleemsete patsientide/klientide heaolu teenida.